

Фикҳ дарслари (157-Дарс) Қибла қайси тарафда биласизми?

17:39 / 21.10.2021 5674

Қиблага юзланиш намознинг шартларидандир. Аммо баъзи узрли вақтда юзланмаса ҳам бўлар экан.

Хавфдаги кишининг қибласи қудрати етган тарафидир.

Бир кишига душманнинг ҳужум қилиб қолиши таҳдид солиб турибди. У душман тарафга қараб намоз ўқиши жоиз. Айни дамда унга қудрати етган тарафи қибла бўлади.

Қиблани биладиган одам топилмаса, ижтиҳод қилади. Ижтиҳодида хато қилган одам намозни қайта ўқимайди.

هَيَلَعِ هَلَلِ صِيْبِ لَيْلٍ اَعْمَانُكَ : لِقَاؤُهُ نَعُوْهُ لَلِ يَضْرَعُ يَبْرَنْ بِرْمَاعٍ نَعُوْ
لِكَيْلِ صَفِءُ لُبْقُولِ اَنْ يَارْدَنْ مَلْفِءٍ مَلْطَمِءٍ لَيْلِ يَفْرِفَسِ يَفِ مَلْسُو
، وَاِيْحِ يَلْعَانِ مَلْجَرِ
: يَذْمُرْتَلِ اَهْوَرِ . رَگَگَ گَ گَ گَ رَلَزَنْفِ ، رِيْبِ لَلِ لَكَلِ ذَا نَرَكَدْ اَنْ حَبْصَا اَمَلَفِ

Омир ибн Рабийъа розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан зулматли кечада сафарда эдик. Қибла қайси тарафда эканини била олмадик. Биздан ҳар бир киши ўз билганича қараб намоз ўқиди. Тонг оттирганимиздан кейин буни Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга зикр қилдик. Бас, «Қаёққа юзлансангиз, Аллоҳнинг юзи ўша ерда» ояти нозил бўлди».

Термизий ривоят қилган.

Демак, ояти карима саҳобаи киромларнинг ижтиҳод қилиб, қиблага юзландим, деб қилган уринишларини тасдиқлаб нозил бўлган.

Булут ва зулмат туфайли ҳамда бошқа сабабларга кўра қиблани аниқлай олмаган киши ўзича ижтиҳод қилиб, намоз ўқиб бўлганидан кейин қибла бошқа томонда экани аён бўлиб қолса, кўпчилик уламоларнинг фикрича, намозини қайта ўқимайди. Ҳанафий мазҳаби ҳам шу фикрга қўшилган.

Балки ижтиҳод қилмай, тўғри юзланган одам қайта ўқийди.

Бир одам қибла қаёқда эканини аниқ билмас эди. Ижтиҳод қилмай, намозни ўқиб юборди. Кейин намоз ўқиётганида қиблага тўғри қараб ўқиётгани аён бўлди. Бас, намозини қайтадан ўқийди. Агар намозни ўқиб бўлганидан кейин аён бўлса, қайта ўқимайди.

Намоз ўқиётганида фикри ўзгариб қолса, айланиб олади.

Бу ҳукмнинг далили қуйидаги ҳадисдир:

ءَابُقُبْحُ بَصَلِ اِلَاصِ يَفُ سَا نَلِ اَنْ يَب : لِقَاؤُهُ نَعُوْهُ لَلِ يَضْرَعُ يَبْرَنْ بِرْمَاعٍ نَعُوْ
هَيَلَعِ هَلَلِ صِيْبِ لَيْلٍ اَعْمَانُكَ : لِقَاؤُهُ نَعُوْهُ لَلِ يَضْرَعُ يَبْرَنْ بِرْمَاعٍ نَعُوْ
ءَبْعُ كَلِّ اَلْبُقْتَسِيْ نَا رَمُ اَدَقُو ، ءَلَيْلِ لَلِ اَعُوْ لَزُنْ اَدَقُ مَلْسُو
، اَهُوْلُ بُقْتَسِ اَفِ
اَلِ ءَسْمُ خَلِ اَهُوْرِ ، ءَبْعُ كَلِّ اَلِ اِلِ اُوْرَا دَتْ سَا فِ مَ اَشَلِ اَلِ اِمُّهُ وُجُوْ تَنَا كَو
: يَذْمُرْتَلِ

Ибн Умар розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Одамлар Қубода бомдод намозида эдилар. Тўсатдан бир киши келиб:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга бу кеча (Қуръон оятлари) нозил бўлди. У зот Каъбага юзланишга буюрилдилар, сиз ҳам юзланинг», деди.

Улар Шомга юзланиб туришган эди, Каъбага бурилишди».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Имомининг юзланган тарафини билмаса, зарар қилмайди.

Биров ўта зулматли кечада имомга иқтидо қилиб намоз ўқиди. Аммо имоми қай тарафга юзланганини билмай, ўзи ижтиҳод қилиб бошқа тарафга қараб ўқиса, намози тўғри бўлади.

Аmmo ундан олдинга ўтиб кетгани ва унга хилоф қилаётганини билиши зарар қилади.

Яъни иқтидо қилувчи имомидан олдинга ўтиб кетганини ёки имоми юзланган тарафга хилоф қилиб намоз ўқиётганини билса, намози дуруст бўлмайди.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди